podręcznik

ie/eg-blaw-2001-psyc-241/geografia-planeta-nowa-8-podrecznik/55978230

Potwierdź swoją tożsamość

okumentów

Uniwersytet Szkoła średnia Książki Zaloguj się

Pobierz

Quiz SI 21 7 Zapisz

Środowisko przyrodnicze Azji

Zanim zaczniesz...

1. Wymień formy ukształtowania powierzchni, o których była mowa na lekcjach geografii w poprzednich klasach. Przypomnij sobie charakterystyczne cechy każdej z tych form.
2. Na podstawie mapy ogólnogeograficznej scharakteryzuj położenie i linię brzegową Azji.

Azja to kontynent, który pojawia się w zdecydowanej większości zestawień rekordów zjawisk lub obiektów geograficznych. Bardzo często określa się ją też kontynentem wielkich geograficznych kontrastów.

Ukształtowanie terenu

Azja jest kontynentem wyżynno-górskim. Wyżyny i góry zajmują około 75% jej powierzchni.

Najwyższe łańcuchy górskie znajdują się w południowej części kontynentu. Są to na przykład Himalaje, Karakorum oraz Hindukusz. Między nimi występują kotliny śródgórskie, np. Kotlina Dżungarska i Kotlina Kaszgarska (Tarymska). Górski charakter mają także północno-wschodnia i wschodnia część kontynentu.

Niziny rozciągają się na obrzeżach Azji. W części zachodniej są to Nizina Zachodniosyberyjska i Nizina Turańska. Z kolei na południu oraz na wschodzie, w dorzeczach wielkich rzek, leżą Nizina Mezopotamska, Nizina Indusu, Nizina Gangesu i Nizina Chińska.

A to ciekawe...

Na świecie istnieje 14 ośmiotysięczników, czyli szczytów, których wysokość bezwzględna przekracza 8000 m n.p.m. Wszystkie znajdują się w Azji.

W Karakorum znajduje się drugi pod względem wysokości szczyt na kuli ziemskiej – K2, zwany też Czogori (8611 m n.p.m.). To jedyny ośmiotysięcznik, którego zima nie udało się zdobyć żadnemu człowiekowi

Kontrasty ukształtowania powierzchni

Azja jest kontynentem kontrastów wysokościowych. Znajdują się tam zarówno najwyższy szczyt Ziemi – **Mount Everest** (8848 m n.p.m.), jak i najgłębsza depresja – **wybrzeże Morza Martwego** (430 m p.p.m.). To największa na świecie różnica wysokości między najwyższym a najniższym punktem na jednym kontynencie. Wynosi ona aż 9278 m.

Kontrasty rzeźby terenu są szczególnie widoczne we wnętrzu kontynentu. Na przykład pasmo górskie Tienszan jest otoczone głębokimi kotlinami: Kotliną Dżungarską, Kotliną Turfańską i Kotliną Kaszgarską (Tarymską). Z kolei najwyższe góry na Ziemi – Himalaje – sąsiadują z leżącą kilka tysięcy metrów niżej Niziną Indusu.

A to ciekawe...

Azja odznacza się największą średnią wysokością spośród stale zamieszkiwanych kontynentów (990 m n.p.m.). Obszary leżące na wysokości ponad 1000 m n.p.m. stanowią aż 30% jej powierzchni.

Budowa geologiczna

Azja ma bardzo zróżnicowaną budowę geologiczną. Najstarszą część kontynentu stanowią powstałe ponad 1,5 mld lat temu skały budujące podłoże rozległych płaskich nizin i wyżyn, np. Niziny Chińskiej, Niziny Zachodniosyberyjskiej i Wyżyny Środkowosyberyjskiej.

Najstarsze azjatyckie góry powstały ponad 450 mln lat temu. Są to między innymi Sajany oraz zachodnia część Tienszanu. Młode góry, powstałe w czasie **alpejskich ruchów górotwórczych**, tworzą w Azji dwa pasy. Pierwszy przebiega równoleżnikowo w południowej części kontynentu i obejmuje takie łańcuchy górskie, jak Kaukaz, Taurus, Zagros, Elburs, Hindukusz oraz Himalaje. Drugi, przebiegający południkowo, rozciąga się na wschodzie. W jego skład wchodzą na przykład Góry Wierchojańskie, Góry Czerskiego, Góry Kołymskie oraz góry Japonii, Filipin i Kamczatki. Oba pasy młodych gór znajdują się w **aktywnej strefie sejsmicznej**. Z tego względu na ich obszarze często występują trzęsienia ziemi oraz wybuchy wulkanów.

20:15
16.12.2024